

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาที่น่าสนใจของครูที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน คือปัญหาเกี่ยวกับเด็กเรียนช้า ซึ่งเป็นเด็กที่นำส่งสารและควรได้รับการเอาใจใส่จากครูเป็นพิเศษ ซึ่งเสนีย์ มีทรัพย์กล่าวว่า เด็กในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นเด็กที่ต้องเรียนตามเกณฑ์บังคับ และเป็นเด็กที่กำลังเรียนวิชาพื้นฐานเพื่อสำรวจความสามารถและความสนใจเฉพาะบุคคล อันเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิตของเด็กแต่ละคน เด็กเหล่านี้ถูกละเลยปล่อยปละละเลย โดยไม่ได้รับการเหลียวแลหรือการแก้ปัญหาจากครูแล้ว จะทำให้เด็กล้มเหลวในทางการศึกษา^๑ ซึ่งผลสะท้อนจะเกิดขึ้นกับประเทศชาติหลายประการ

ครูทุกคนยอมรับว่าเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะสติปัญญาย่อมมีผลต่อการเรียนมาก วิธีการสอนของครูจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กมาก และเป็นไปไม่ได้ที่ครูใช้วิธีการสอนอย่างเดียวกันกับเด็กทุกคนในชั้นเรียน แล้วคาดหวังว่าจะให้เด็กทุกคนได้รับการเรียนรู้และประสบการณ์เหมือนกันหมด ทั้งนี้เพราะความแตกต่างของเด็กแต่ละคนดังที่กล่าวมาแล้ว จึงทำให้เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากัน ดังนั้นในห้องเรียนหนึ่ง ๆ จึงมีเด็กที่เรียนช้าเร็วต่างกันเสมอ

^๑เสนีย์ มีทรัพย์, "เด็กเรียนช้าจะช่วยอย่างไร." วิทยาสาร (๑

นอกจากความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดสภาพการเรียนรู้ช้าเร็วของเด็กต่างกันแล้ว สภาพห้องเรียนที่แออัดก็ส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งในข้อนี้ ผู้วิจัยของเจเรียม ได้กล่าวถึงปัญหาที่ทำให้เด็กเรียนวิชาภาษาอังกฤษไคซาและวิธีแก้ไขไว้ว่า โรงเรียนส่วนมากมีนักเรียนห้องละไม่น้อยกว่า ๓๕ คน ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่มากเกินไปต่อการสอนในห้องหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะในวิชาภาษาต่างประเทศ ซึ่งจากการวิจัยค้นคว้า มีผู้ลงความเห็นว่าการเรียนจะได้ผลดี ถ้ามีนักเรียนในกลุ่มน้อยคน เช่น ในชั้นประถมศึกษาและมีชั้นต้น ไม่ควรเกินกลุ่มละ ๒๐ คน และในชั้นที่โตขึ้นไม่ควรเกินชั้นละ ๑๐ คน และการที่จะแก้ปัญหาเช่นนี้ได้ก็โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ แล้วคอยฝึกทีละกลุ่ม

โดยทั่วไปครูจะประสบปัญหาอีกข้อหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้เด็กเรียนช้าก็คือ นักเรียนของคนที่มีความรู้อ่อน ทั้งนี้จากรายงานของคณะสำรวจสภาวะภาษาอังกฤษทั่วประเทศ พบว่าข้อนี้เป็นความจริง คือจากจำนวนผู้ตอบคำถาม ๔,๒๕๒ คน มี ๒,๑๐๕ คนหรือ ๔๙.๕๑ % ที่กล่าวว่ามีความรู้อ่อนของนักเรียนของตน

ผู้วิจัยของเจเรียม, วิธีสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง. (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาศาศตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๐), หน้า ๕๒-๕๓.

ศาสตราจารย์ ดร. กานดา ณ ถาง, วิธีสอนภาษาอังกฤษกับหลักจิตวิทยา. (นครหลวงกรุงเทพ ธนบุรี : ศูนย์ภาษาอังกฤษของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๑๕.

โดยประสบการณ์ของผู้วิจัยเองที่ได้ทำการสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
 ทั้งตอนต้นและตอนปลายมาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ก็พบปัญหาดังกล่าวข้างต้นเช่นกัน กล่าวคือ
 มีทั้งนักเรียนมากเกินไปในห้องเรียนหนึ่ง ๆ และนักเรียนทั้งหลายในแต่ละห้องเรียนก็มี
 พื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันมาก ครูผู้สอนจะให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่เด็กกลุ่มใดกลุ่ม
 หนึ่งในขณะที่สอนก็ทำได้ยาก เช่นถ้าให้ความสนใจมากแก่เด็กในกลุ่มเก่งในชั้นเรียน
 เด็กในกลุ่มอ่อนก็จะไม่สนใจเพราะตัวเองไม่รู้เรื่อง ตามเนื้อหาวิชาที่ครูพูดกับเพื่อนไม่
 หัน และอาจจะก่อให้เกิดความขบถใจอีกว่า ครูให้ความสนใจเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเก่ง
 เท่านั้น หรือถ้าครูผู้สอนจะหันมาสนใจเด็กนักเรียนในกลุ่มอ่อนเป็นพิเศษ เด็กในกลุ่ม
 เก่งก็จะเกิดความเบื่อหน่ายเพราะตนเองรู้ในเนื้อหาวิชาที่ครูพูดกับเพื่อนแล้ว ปัญหา
 เช่นนี้ถ้าครูผู้สอนไม่มีเทคนิคและวิธีแก้ปัญหาที่ดีพอ จะก่อให้เกิดปัญหาการปกครองชั้นเรียน
 ได้โดยง่าย และนักเรียนจะเบื่อเรียนไม่ในที่สุด แฮสเซต (Hassett, 1974)
 กล่าวว่า ครูหลาย ๆ คนในบางโอกาสอาจจะเคยคิดว่าน่าจะมีทางที่เขาเหล่านั้นจะ
 มีธรรมชาติช่วยเหลือโดยการให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่นักเรียนบางคน บางกลุ่ม ซึ่งต้อง
 การความช่วยเหลือเป็นพิเศษในด้านวิชาการ ถ้าเป็นดังนี้แล้วเรายังมีทางทำได้นั้นคือ
 ครูสามารถจะหานักเรียนผู้อื่นที่ประสงค์ หรือมีความสามารถที่จะช่วยผู้อื่นที่เรียนช้ากว่า
 คนได้

John J. Hassett, "Peer Tutoring in New York City
 High Schools," Journal of Educational Psychology 44
 (April 1974) : 77.

จากความเป็นมาของปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัย เกิดความสนใจที่จะศึกษาหาวิธีช่วยเหลือนักเรียนซ้ำชั้น จึงได้เลือกศึกษาวิธีการสอนโดยให้เด็กสอนกันเองขึ้น เพราะว่าในประเทศไทยยังไม่มีใครศึกษาไว้จนสามารถนำผลมาทดลองอ้างอิงได้โดยและผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการเช่นนี้จะเป็นประโยชน์ และสามารถแก้ปัญหาต่อเด็กเรียนซ้ำได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กผู้ทำหน้าที่สอนได้แสดงออกถึงความสามารถของตนในการช่วยเหลือผู้อื่น อันจะช่วยให้เขาได้สนใจต่อบทเรียนมากขึ้น อเลน (Allen , 1976) เชื่อว่าการปล่อยให้เด็กได้ถ่ายทอดความรู้ที่ตนนั้นก่อให้เกิดความเข้าใจได้มาก เพราะเป็นการพูดคุยกับเพื่อนฝูงในวัยเดียวกัน ช่วยในการสื่อความหมายได้ง่ายขึ้น

แนวความคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า ในประเทศไทยยังไม่เคยมีใครศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับผลของการให้เด็กสอนกันเองไว้จนสามารถจะนำผลมาทดลองอ้างอิงได้เลย นอกจากจะมีผู้กล่าวถึงหรือเขียนถึงบ้างเป็นบทความย่อย ๆ เท่านั้น

ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์ ได้กล่าวไว้ในตอนหนึ่งของการประชุมครูใหญ่ เรื่องการแนะแนวในโรงเรียน ที่พระนคร ในสมัยที่ท่านยังดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมวิสามัญศึกษาว่า ปัญหาการศึกษาและแนวโน้มทางการศึกษามีมากและได้เปลี่ยนไป เรา

Vernon L. Allen , "Research on Children Tutoring Children : A Critical Review ,"Review of Educational Research 46 (Summer 1976) : 371.

มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้และควรที่โรงเรียนจะค้นหาวิธีต่าง ๆ มาใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนดีขึ้น พร้อมกันนี้ท่านได้เสนอวิธีสอนวิธีหนึ่ง ก็คือการให้นักเรียนสอนกันเองโดยท่านเรียกว่า "วิธีให้นักเรียนสอนนักเรียน" โดยท่านได้ขอรองให้แต่ละโรงเรียนทดลองดู

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ วัลภา สิงห์ธรรม อาจารย์ประจำชั้น ประถมปีที่ ๔ โรงเรียนคาราคาม ซึ่งในชั้นนี้มีการใช้โปรแกรมการสอนโดยให้เด็กสอนกันเองบ้างเป็นครั้งคราว โดย วัลภา สิงห์ธรรมใช้ชื่อว่า "กลุ่มเก่งแนะนำกลุ่มอ่อน" ซึ่งกระทำโดยใช้อัตราส่วนผู้เรียนต่อผู้สอน ในอัตราส่วน ๑ : ๑ โดยทั้งนักเรียนผู้เรียนและผู้สอนอยู่ในเพศเดียวกัน อาจารย์วัลภาได้ใช้วิธีนี้ ช่วยเหลือเด็กกลุ่มอ่อนมาตั้งแต่เด็กชั้นนี้อยู่ชั้นประถมปีที่ ๒ วิชาที่ใช้ให้กลุ่มเก่งแนะนำกลุ่มอ่อนเป็นวิชาทักษะ เช่น คณิตศาสตร์และ ภาษาไทย โดยปล่อยให้เด็กสอนกันเองตามธรรมชาติ ทั้งนี้อาจารย์วัลภา กล่าวว่าได้จัดขึ้นจากความเชื่อของอาจารย์เองที่ว่า เด็กอาจจะใช้ภาษาเด็กด้วยกันพูดกันรู้เรื่อง และสภาพปัญหาต่าง ๆ ก็สามารถรวมเข้าใจได้ง่าย เพราะอยู่ในวัยไล่เอียงกัน สำหรับผลที่ได้รับนั้น อาจารย์ยอมรับว่ามีประโยชน์ คอสัมพันธ์ผลการเรียนแน่นอน แต่ก็ได้มาจากการสังเกตของตัวอาจารย์เอง ยังไม่ได้มีการศึกษาทดลองในเชิงแจ้งประจักษ์^๒

^๑ สมบัติ ชูชัย, "การสอนวิธีให้นักเรียนสอนกันเอง." วารสารการศึกษา ๑๐ (มีนาคม ๒๕๑๖) : ๘๘.

^๒ สัมภาษณ์ วัลภา สิงห์ธรรม, อาจารย์ประจำชั้นประถมปีที่ ๔ โรงเรียนคาราคาม, ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒.

สำหรับในต่างประเทศ บทความและการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเด็กสอนกันเองนี้
 มีความเป็นมายาวนาน ซึ่งจากหลักฐานที่ค้นพบปรากฏว่า ได้เริ่มขึ้นในยุคของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ของประเทศอังกฤษ ทั้งนี้จากการบันทึกของ ควินติเลียน
 (Quintilian) ในหนังสือชื่อ อินสติติวติโอ โอเรตอเรีย (Institutio Oratoria) ว่า
 ด้ยความคิดเกี่ยวกับการให้เด็กอ่อนวัยกว่า เรียนบทเรียนจากเด็กรุ่นพี่^๑ และต่อมาในปี
 ค.ศ. ๑๕๓๐ ครูชาวเยอรมัน ชื่อ ตรอทเซนคอฟ (Trotzendorf) ได้ใช้วิธีการสอน
 โดยให้เด็กสูงอายุ ช่วยเด็กอ่อนวัยกว่า^๒

การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ จากการปฏิวัติอุตสาหกรรมเมื่อตอนปลายศตวรรษ
 ที่ ๑๘ ของอังกฤษ ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวอย่างใหญ่หลวงต่อการสอนแบบให้เด็กสอน
 กันเอง ทั้งนี้เป็นเพราะสภาวะขาดแคลนครู เนื่องจากในห้องเรียนหนึ่ง ๆ มีนักเรียนนับ
 เป็นจำนวนร้อย ต่อครู ๑ คน มีหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ในการศึกษาจำกัด จึงทำให้
 แลงคาสเตอร์ (Lancaster) ฝึกหัดเด็กนักเรียนที่มีอายุสูงกว่า ไปช่วยสอนและฝึก
 นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า ในตอนแรก ๆ ก็เป็นการช่วยจัดและฝึกหัดระเบียบวินัย ให้
 แก่เด็กอ่อนวัยกว่า^๓

^๑ Diana Pritchard Paolitto , "The Effect of Cross-Age Tutoring on Adolescence : An Inquiry into Theoretical Assumptions," Review of Educational Research 46 (Spring 1976):216.

^๒ Ibid.

^๓ Ibid., p. 217.

ในประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อปี ค.ศ ๑๘๒๐ วิลเลียม เบนเลย์ โฟล์ (William Bentley Fowle) เริ่มสนใจในคุณค่าภายใน ของการให้เด็กสอน กับเอง โดยเขาได้หันมาสนใจถึงความสำคัญ ของความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน (๑๘๖๖) อย่างมาก ถึงกับเสนอให้มีการจัดให้มีการสอนกันเองของนักเรียนนอายเป็น ระเบียบระบบขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะเขารู้สึกว่า แม้แต่ครูคนใดก็ตามที่มีเวลาเพียงพอใน การสอนเด็กเป็นการส่วนตัวอย่างทั่วถึง ก็ยังคงจะต้องใช้วิธีการสอนแบบนี้ เพราะเขา เห็นว่า การสอนกันเองของเด็กมีประโยชน์ในด้านวิชาการต่อเด็กทั้งสองฝ่าย อีกทั้ง วิธีการสอนการเรียนแบบนี้เป็นลักษณะหนึ่ง ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่าง แท้จริง^๑

เบนจามินไรท์ (Benjamin Wright , 1960) ช่วยทำให้นักการศึกษา หันมาสนใจการสอนโดยวิธีนี้อีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนครู อันนับได้ ว่าการสอนโดยการให้เด็กสอนกันเอง ได้รับความสนใจและนำมาปฏิบัติเพื่อเป็นส่วน ประกอบ ในการฝึกนักเรียนให้เป็นที่ยอมรับอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ด้วยความเชื่อของเขาว่า ประสบการณ์ในการสอนในคอนเด็ก ๆ ของเขาจะมีบทบาทที่สำคัญมากต่อการตัดสินใจของเขา ที่จะเข้ามาเป็นครู ซึ่งนับเป็นการช่วยแก้ปัญหาคาดแคลนครูได้อย่างคืบคั้ง^๒

ตั้งแต่ปี ค.ศ ๑๘๖๐ เป็นต้นมา วิธีการสอนโดยการให้เด็กสอนกันเอง ก็ถูก พัฒนาและนำมาใช้แตกต่างกันไป ตามจุดมุ่งหมายและวิธีการ ทั้งนี้โดยให้ความสนใจไป ถึงเด็กที่หลากหลายต่าง ๆ เช่น เด็กในแถบยากจน เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ตลอดจน เด็กที่มีปัญหาทางความประพฤติ ผลจากการศึกษาโดยการวิจัยก็ออกมาในด้านต่าง ๆ กันมากมาย เช่น

^๑Ibid., p. 218.

^๒Ibid., p. 219.

เคลเลอร์ (Keller , 1968) พบว่าการให้นักเรียนที่มีอายุมากกว่า สอน
นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า นอกจากจะมีประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านการศึกษาแล้ว ยัง
ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติในทางบวกต่อวิชาที่เรียน และการทดสอบของนักเรียนอีกด้วย
ทั้งนี้จากความเชื่อของเขาเองว่า ด้วยความสัมพันธ์กันฉันมิตร ระหว่างเด็กสองคนใน
ด้านวิชาการ ในช่วงเวลาหนึ่ง จะช่วยให้พฤติกรรมบางอย่าง เช่น ความเบื่อหน่าย
การมองโลกในแง่ร้าย หรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน ตลอดจนความฉีกกติกาคำอื่น ๆ
ในเด็กผู้หญิงหรือผู้ชาย จะลดน้อยลง ทั้งนี้เป็นเพราะผลมาจากการให้ความสนใจเป็น
พิเศษ การยอมรับ และการกระตุ้นแก่เขา ช่วยให้เขามีโอกาสในการแสดงออกถึง
ความสามารถ และความสำเร็วจะช่วยให้เขาเห็นคุณค่าในตัวเองอันจะนำมาซึ่ง
ความสำเร็จทางด้านการเรียนของเขาต่อไป

เซฟเวอร์และนีน (Shaver and Nuhn , 1971) ศึกษาโดยการให้
เด็กสอนกันเองระหว่างเด็กเก่งกับเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โดยใช้วิธีการ
อ่านและการเขียน พบว่า การให้เด็กสอนกันเองมีประสิทธิภาพในการเพิ่มคะแนนของ
กลุ่มทดลองในการทำแบบทดสอบ STEP (Test of Educational Progress)
เกี่ยวกับการอ่านและการเขียน และยังแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของกลุ่มตัวอย่างอีก
หลายคน ที่จะไปสู่ความสามารถขั้นสูงสุดของเขาในขณะนี้^๒

^๑ Fred S. Keller, "Good-Bye, Teacher," Journal of Applied Behavior Analysis 1 (1976) : 89.

^๒ James P. Shaver and Dee Nuhn, "The Effectiveness of Tutoring Underachievers in Reading and Writing," The Journal of Educational Research 65 (November 1971) : 107.

จากการศึกษาของ สิวาสดัม (Sivasailam , 1973) พบว่า ผลที่เกิดขึ้นในทางบวกต่อนักเรียนผู้ได้รับการสอนจากเพื่อน เกิดขึ้นอย่างแน่ชัด ทั้งนี้เนื่องจากเขาได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากนักเรียนผู้สอน นอกจากนี้ทั้งนักเรียนทั้งสองฝ่าย ยังใช้ภาษาพูดในระดัยเดียวกัน ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น นักเรียนผู้ทำหน้าที่สอนเข้าใจปัญหาของนักเรียนผู้รับการสอนจากเขาได้ง่าย ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะของปัญหาเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกับปัญหาที่เขาเพิ่งประสบมาด้วยตัวของเขาเอง ทั้งสองฝ่ายจะรู้สึกเป็นอิสระในการซักถามและสำรวจปัญหาต่าง ๆ ทางกรเรียน โดยไม่ต้องเกรงว่าจะเป็นที่น่าคลงขบขันของใคร ๆ นั้นเป็นเพราะสัมพันธภาพของนักเรียนทั้งสองฝ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างที่มีการเรียนการสอนกันนั่นเอง นอกจากนี้เขายังได้เขียนไว้อีกตอนหนึ่งของบทความฉบับเดียวกันว่า การให้เด็กสอนกันเองเปรียบเสมือนกับการเล่นเกมที่โอกาสจะมีค่าเป็นศูนย์ต่อผู้เล่นทุก ๆ คนนั้นแทบจะไม่มีเลย ไม่ว่าจะเป็นครูประจำกร นักเรียนผู้ทำหน้าที่สอน และนักเรียนผู้รับการสอนจากเพื่อนก็ตาม โดยที่ทุก ๆ ฝ่าย ไม่ต้องสิ้นเปลืองอะไรมากนัก และการกระทำเช่นนี้เป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเกี่ยวเนื่องกันอย่างทั่วถึงภายในห้องเรียนและโรงเรียนโดยรวม

อลเลนและเฟลด์แมน (Allen and Feldman , 1973) สรุปผลจากหลักฐานบันทึกของนักเรียนผู้ทำหน้าที่สอนว่า เขาได้รับประโยชน์หลายด้าน คือความรู้สึกรับผิดชอบ แรงจูงใจ และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในคานมวก ต่อโรงเรียนและครู

^๑ Sivasailam Thiagarajan. "Madras System Revised : A New Structure for Peer Tutoring," Educational Technology (December 1973) : 10.-15

^๒ Vermon L. Allen and Robert S. Feldman, "Learning Through Tutoring," p. 1.-5

เทลเลอร์ (Taylor , 1969) ศึกษาผลจากการศึกษาเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังจากการสอนตามโปรแกรมโดยผู้ติงแล้ว ปรากฏว่านักศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการสอนจากเพื่อนยิ่งมากเท่าใด จะยิ่งได้รับผลประโยชน์ต่อการศึกษามากเท่านั้น^๑

ไลบลิช (Lieblich, 1976) ศึกษาถึงผลของการสอนแบบนี้โดยเปรียบเทียบ กับผลจากการเรียนของนักเรียนที่เรียนเองโดยใช้แบบเรียนจากหนังสือเท่านั้น พบว่าการให้เด็กสอนกันเอง ให้ผลในการเรียนรู้ดีกว่า^๒

นอกจากจะมีผู้ศึกษาถึงผลประโยชน์จากการสอนโดยให้เด็กสอนกันเองแล้ว ยังมีผู้สนใจศึกษารายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ ที่เป็นตัวแปรก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในผลจากการให้เด็กสอนกันเอง ในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะตัวแปรที่สำคัญอันประกอบอยู่ในการสอนโดยให้เด็กสอนกันเอง ที่มีการศึกษาและเก็บข้อมูลมาจากการทดลอง

๑. ขนาดของกลุ่ม ส่วนใหญ่ของการจัดให้เด็กสอนกันเองเท่าที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ประกอบด้วยอัตราส่วนนักเรียนผู้สอนหนึ่งคน จับคู่กับนักเรียนผู้เรียนหนึ่งคน แต่ก็น่าจะมีเหตุผลเพียงพอที่จะทำให้คิดได้ว่า นักเรียนผู้ทำหน้าที่สอนหนึ่งคน อาจจะสามารถได้มีประสิทธิภาพมากกว่าเมื่อมีนักเรียนผู้เรียนมากกว่าหนึ่งคน จากการ ศึกษาของ เชฟเวอร์และนีบู (Shaver and Nuhn ; 1968 , 1971) จากการเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการให้เด็กสอนกันเองในอัตราส่วน ๑ : ๑ กับ ๑ : ๓ หลังจากนั้น ๑ ปีพบว่า เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ค่าทางการอ่านและเขียน ในเกรด ๑๐ นั้น ในกลุ่มที่มีอัตราส่วน ๑ : ๑ นั้นมีสัมฤทธิ์ผลทางการอ่าน (ไม่รวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอื่น ๆ) สูงกว่ากลุ่มที่ใช้อัตราส่วน ๑ : ๓ อย่างมีนัยสำคัญ แต่อย่างไรก็ตาม ผลจากการศึกษาล้างเคียงกันพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในด้านสัมฤทธิ์ผลทางการอ่านและเขียนเลย เมื่อนำวิธีการสอนโดยให้เด็กสอนกันเอง มาใช้

^๑ Ronald G. Taylor, "Tutorial Services and Academic Success," The Journal of Educational Research 62 (January 1969) : 195.

^๒ Gerald Steward Lieblich, "Peer Tutoring and Academic Success," Dissertation Abstracts International 38 (August 1977):p.680-A.

กับเด็กในเกรด ๔ และเกรด ๗ ทั้งนี้จากการเปรียบเทียบขนาดของกลุ่มที่ใช้อัตรา
๑ : ๑ กับ ๑ : ๓ เท่านั้น^๑

ในการศึกษาของ คลอสเตอร์แมน (Klosterman , 1970) พบว่า
นักเรียนในเกรด ๔ ของวิทยาลัย เมื่อได้รับการสอนจากเพื่อนแล้ว ทำให้ผลการศึกษา
(ทางการอ่าน) ของเขาดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนจากเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญ
ไม่ว่าจะอนุมลจากการใช้อัตราส่วนของกลุ่มแบบ หนึ่งต่อหนึ่ง หรือหนึ่งต่อกลุ่มย่อย ๆ ก็ตาม^๒

๒. ตัวผู้เรียนและผู้สอน ได้มีผู้ศึกษาถึงตัวแปรอื่นเนื่องมาจากตัวผู้เรียนและผู้สอน
ไว้อย่างเหมือนกัน โดยศึกษาในเรื่องของเพศและอายุของผู้เรียนและผู้สอน

๒.๑ เพศ แม้ว่าความเชื่อดั้งเดิมตามกลางผู้ริเริ่มเกี่ยวกับการสอน
แบบให้เด็กสอนกันเองจะเชื่อว่า การให้จับคู่สอนกันเองนั้นควรจะเป็นเพศเดียวกันเพราะ
จะช่วยทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปโดยสะดวก แต่ก็มีข้อมูลที่ศึกษาเรื่องนี้ในเชิงแจ้ง
ประจักษ์ ไว้น้อยมาก เท่าที่มีการศึกษามาพบว่า แม้ว่าเพศจะไม่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียน จากการให้เด็กจับคู่สอนกันเองก็ตาม แต่อาจจะมีผลต่อทัศนคติกับคู่ที่สอนกันเอง
เช่นจากการค้นพบของ ฟอสเตอร์ (Foster , 1972) และของ แฮสเกตต์ (Haskett,
1971) โดยฟอสเตอร์ พบว่าเด็กผู้ชายที่สอน ที่ชอบให้มีคู่เรียนของตนเป็นเพศเดียวกัน
ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า การที่มีโอกาสปะทะสังสรรค์และร่วมมือกันทางการศึกษา

^๑ James P. Shaver and Dee Nuhn, "The Effectiveness of
Tutoring Underachievers in Reading and Writing," p. 112.

^๒ Allen, et al, "Research on Children Tutoring Children,"
p. 373.

เช่นนี้ เพศมีผลต่อการประเมินผลในประสบการณ์ทางการสอนของนักเรียนผู้ทำหน้าที่สอน และจะมีทัศนคติเกี่ยวโยงไปถึงเด็กคนอื่น ๆ โดยทั่ว ๆ ไปด้วย แต่จากการศึกษาของแอสเกต พบว่าการใช้แบบต่างกันมาจับคู่สอนกันเองนั้น มีผลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติต่อเพศตรงกันข้ามในค่านิยมที่สืบ ภายหลังที่ได้มีโอกาสปะทะสัมพันธ์กันในบรรยากาศทางวิชาการเช่นนี้ ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง^๑

๒.๒ อายุ การให้เด็กสอนกันเองนี้ จากการศึกษาและรวบรวมของผู้วิจัย พบว่า มีการวิจัยที่ใช้ทั้งอายุของผู้สอนและผู้เรียนรุ่นราวคราวเดียวกัน และที่ใช้ผู้สอนที่มีอายุมากกว่าผู้เรียน สำหรับความแตกต่างระหว่างอายุของนักเรียนผู้สอนกับผู้เรียน พบว่ามีความกว้างขวางมาก เพราะมีตั้งแต่การใช้นักเรียนระดับชั้นผู้ใหญ่มาช่วยสอนเด็กในระดับอนุบาล ตลอดจนไปจนถึงการให้เด็กอายุเท่ากัน หรือเรียนอยู่ในชั้นเดียวกันสอนกันเอง แต่อย่างไรก็ตาม ข้อมูลในการวิเคราะห์วิจัยถึงผลของความแตกต่างของอายุ ระหว่างนักเรียนผู้สอนกับผู้เรียน ก็ยังมีน้อยมาก ลินตัน (Linton , 1973) ศึกษาถึงผลของการใช้โปรแกรมการสอนจากการให้นักเรียนสอนกันเอง โดยมีนักเรียนผู้สอนในเกรดต่างกัน คือเกรด ๘ เกรด ๑๐ และ เกรด ๑๒ โดยให้นักเรียนผู้เรียน เป็นนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลต่ำทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ในเกรด ๘ ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนจากนักเรียนในเกรด ๑๒ มีผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอน จากนักเรียนผู้สอนในเกรด ๘ และ ๑๐ และจากการศึกษาของโทมัส (Thomas , 1972) พบว่า จากการเปรียบเทียบผลของการสอนอ่านของนักเรียนผู้สอนเกรด ๖ และนักเรียนระดับวิทยาลัยที่สอนอ่านให้แก่ เด็กในเกรด ๒ พบว่า นักเรียนผู้สอนซึ่งอยู่ในระดับวิทยาลัยนั้นสามารถ ช่วยเพิ่มพูนให้แก่เด็กนักเรียนในเกรด ๒ รู้จักคำศัพท์ใหม่ ๆ ได้ดีกว่านักเรียนผู้สอนที่อยู่ในเกรด ๖ แต่ทักษะในการอ่านเอาเรื่อง และการอ่านปากเปล่า นั้น ผลที่ออกมาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ^๒

^๑ Ibid. p. 369.

^๒ Ibid. p. 371.

๓. เวลาและวิชาที่ใช้ในการจัดให้เด็กสอนกันเอง ทั้งเวลาและวิชาที่ใช้ในการจัดให้เด็กสอนกันเองนี้ มีแตกต่างกันออกไป เช่นของไลบ์ดิล ใช้เวลา ๓ อาทิตย์ ๆ ละ ๕ ชั่วโมง ส่วนของเทเลอร์ ใช้เวลาวันละ ๒ ชั่วโมง อาทิตย์ละ ๓ วันตลอดฤดูใบไม้ผลิ สำหรับวิชาที่ใช้สอนในการให้เด็กสอนกันเองมี วิชาคณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ และวิชาทางภาษา ส่วนของเคลเลอร์ นั้น ใช้เวลา ๑๕ อาทิตย์ติดต่อกัน อาทิตย์ละ ๓ ชั่วโมง วิชาที่ใช้ในการเรียนการสอนเช่นนี้ เถาที่ผู้วิจัยศึกษามาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นวิชาคณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ แต่อย่างไรก็ตามจากบรรณกวีที่ศึกษามา ยังไม่พบว่าจะมีใครศึกษาถึงการเปรียบเทียบ ระหว่างจำนวนของเวลาที่แตกต่างกันในการจัดให้มีการสอนกันเองของเด็ก ส่วนใหญ่ผู้ที่รับผิดชอบในการจัดให้เด็กสอนกันเองมักจะเรียกกันเอาเองว่า ยิ่งใช้เวลาในการจัดให้มีการสอนกันเองมากเท่าใด จะยิ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กมากเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม การเชื่อและยอมรับคำกล่าวข้างต้นนั้นยังต้องการข้อมูลจากการศึกษาในเชิงแจ้งประจักษ์มาสนับสนุน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าย่อมมีเหตุผลข้อที่จะยอมรับได้ว่า หลังจากช่วงระยะเวลาหนึ่ง ที่ผู้ใหญ่เรียนและผู้สอนดำเนินการเรียนการสอนติดต่อกันไป ทั้งสองฝ่าย อาจจะเกิดความเบื่อหน่าย และเมื่อถึงเวลานั้นการให้เด็กสอนกันเองก็ย่อมจะมีผลออกมาในทางลบ^๑ ซึ่งในข้อนี้สอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์อาจารย์วิไลภาที่ว่า เมื่อให้เด็กกลุ่มเก่งช่วยเหลือกลุ่มอ่อนมาเป็นปีที่ ๓ ปรากฏว่า ความกระตือรือร้นของเด็กกลุ่มเก่งที่จะช่วยเหลือเด็กในกลุ่มอ่อนนั้นลดลงมาก อาจารย์คิดว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะเด็กกลุ่มเก่งมีงานต้องเรียนมากขึ้น และอีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเด็กเกิดความเบื่อ เนื่องจากใช้วิธีการสอนเช่นนี้กับเด็กกลุ่มเดิมมา ๓ ปีแล้ว จึงทำให้ความกระตือรือร้นลดน้อยลง ส่วนวิชาที่ใช้สอนกันเองนั้น เป็นวิชาจำพวกทักษะ เช่นคณิตศาสตร์และภาษาไทย^๒

^๑ Ibid. p. 372.

^๒ สัมภาษณ์ วิไลภา สิงหธรรม, อาจารย์ประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนคาราคาม, ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒.

เพื่อจะดูว่าการให้เด็กสอนกันเองนี้ จะมีผลต่อการพัฒนาทางด้านวิชาการของเด็กหรือไม่ และเพื่อที่จะทดสอบทศความคิดในข้อนี้ ผู้วิจัยจึงได้จัดให้มีการสอนกันเองของเด็กในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ของโรงเรียนวัดคววมงคลขึ้น โดยใช้เด็กจำนวน ๔๔ คน จากเด็กที่เรียนอยู่ในวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งดูคะแนนจากการทำ Pre - test ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางวิชาภาษาอังกฤษ โดยแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม สำหรับในกลุ่มทดลองจำนวน ๒๒ คน ได้แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ อีก ๑๔ กลุ่ม โดยใช้อัตราส่วนนักเรียนผู้สอนต่อนักเรียนผู้เรียน ๑ : ๓ ตามอัตราส่วนที่เชฟเวอร์และนิน (Shaver and Nuhn ; 1968, 1971) ได้ใช้ศึกษามาแล้ว ทั้งนี้ภายในกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มนั้นให้นักเรียนผู้เรียนเลือกนักเรียนผู้สอนเองว่าจะเลือกเรียนกับใคร โดยไม่จำกัดเพศ ทั้งนี้ใช้เวลาหลังจากเลิกเรียนแล้ววันละ ๑ ชั่วโมง อาทิตย์ละ ๓ วัน เป็นเวลา ๓ เดือน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ที่เรียนอยู่ในวิชานี้ ภายหลังจากที่เขาได้เรียนจากการสอนของเพื่อนไปแล้วในระยะหนึ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

นักเรียนที่ได้เรียนจากการสอนของเพื่อน จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แตกต่างจากนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนจากเพื่อนอย่างมีนัยสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ กระทำกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ปีการศึกษา ๒๕๒๑ ของโรงเรียนวัดคววมงคล จำนวน ๔๔ คน

๒. ตัวแปรที่ศึกษา มีดังนี้ คือ

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนการสอนแบบให้เด็กสอนกันเอง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

คำจำกัดความของการวิจัย

003315

๑. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึงคะแนนจากการทำ Pre-test ในเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคะแนนจากการทำ Posttest ของนักเรียนในกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

๒. การให้เด็กสอนกันเอง หมายถึงให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งเป็นผู้สอนและนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งเป็นผู้เรียน โดยวิธีสอนที่ใช้้นั้น เด็กผู้ทำหน้าที่สอนแต่ละคนจะเป็นผู้กำหนดเอง

๓. นักเรียนผู้สอน หมายถึงนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดบวรเมณฑิ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มเก่ง โดยดูคะแนนจากการทำ Pre - test ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งอยู่ในกลุ่มสูง

๔. นักเรียนผู้เรียน หมายถึงนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนวัดบวรเมณฑิ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มอ่อน โดยดูคะแนนจากการทำ Pre - test ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์วิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งอยู่ในกลุ่มต่ำ

๕. วิชาที่ใช้ในการสอนกันเอง คือวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

๑. เป็นการศึกษาถึงผลจากการให้นักเรียนสอนกันเองซึ่งสามารถจะนำผลที่ได้ไปใช้อ้างอิงหรือเผยแพร่เพื่อให้เกิดความมั่นใจ ต่อผู้ที่สนใจวิธีการเรียนการสอนแบบนี้ หรือแก่ผู้ที่กำลังใช้วิธีการเรียนการสอนแบบนี้อยู่ก็ตาม
๒. เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาและวิจัยในเรื่องการให้เด็กสอนกันเอง ในรายละเอียดปลีกย่อยอื่น ๆ แก่ผู้ที่สนใจต่อไป
๓. เป็นการฝึกความรับผิดชอบ ตลอดจนลักษณะของการเป็นผู้นำให้กับเด็กที่เป็นผู้สอน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้กับเด็ก
๔. ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติของเด็กต่อวิชาที่เรียน ครูผู้สอน เพื่อนนักเรียนด้วยกัน และโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากสัมพันธภาพที่เด็กได้รับ
๕. วิธีการเรียนการสอนแบบนี้ สามารถจัดขึ้นได้ ในทุกสภาพของท้องถิ่น โดยมีครูประจำการ คอยเป็นที่เลี้ยงบ้างในบางโอกาสเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย